

EUROPOS KOMISIJA
GENERALINIS SEKRETORIATAS

Lietuvos nuolatinė atstovybė
Europos Sąjungoje

2017 -09- 26

Gaun. rašto Nr. *146.2.7/646-1019*

E. Pumpučiai
G. Mekšionaitė

Briuselis, 2017.9.26

SG-Greffe(2017) D/ 14608

LIETUVOS RESPUBLIKOS
NUOLATINEI ATSTOVYBEI PRIE
EUROPOS SAJUNGOS
Rue Belliard, 41-43
1040 BRUXELLES
BELGIQUE

INFORMAVIMO TIKSLAIS

Dėl: KOMISIJOS SPRENDIMAS (2017.9.26)

Generalinis sekretoriatas maloniai Jūsų prašo perduoti Užsienio reikalų ministrui prie šio rašto pridedamą sprendimą.

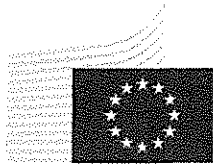
Generalinio sekretoriaus vardu

Robert ANDRECS

Priedai : **C(2017) 6532 final**

LT

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2017 09 26
C(2017) 6532 final

Komisijos pranešimas dėl

2017 09 26

**ES maisto produktų ir vartotojų apsaugos teisės aktų taikymo sprendžiant dvejopos
produktų kokybės klausimus. Maisto produktai**

Komisijos pranešimas dėl

ES maisto produktų ir vartotojų apsaugos teisės aktų taikymo sprendžiant dvejetainių produktų kokybės klausimus. Maisto produktai

Laisvas prekių judėjimas – viena iš keturių pagrindinių bendrosios rinkos laisvių. Bendroji prekių rinka skatina produktų rinkų inovacijas, prisideda prie didesnių verslo galimybių ir suteikia vartotojams visoje Europoje platesnį pasirinkimą.

Laisvas prekių judėjimas nebūtinai reiškia, kad kiekvienas produktas bet kuriame bendrosios rinkos kampelyje turi būti vienodas. Vartotojai gali laisvai rinktis, kokius produktus pirkti, o verslo subjektai taip pat gali laisvai teikti rinkai ir parduoti skirtingos sudėties ar savybių prekes, jei tik užtikrinama, kad jos visapusiškai atitinka ES teisės aktus (tiek susijusius su produktų sauga, tiek su ženklinimu ar kitus horizontaliuosius ar sektorių teisės aktus). Norėdami sėkmingai tęsti veiklą, verslininkai turi nuolat pritaikyti ir atnaujinti produktus, kad atsižvelgtų į skirtingas paklausos tendencijas, logistikos aspektus ir naujai atsiradusias technologijas. Netgi to paties prekių ženklo produktai gali turėti skirtingų savybių dėl teisėtų priežasčių – pavyzdžiui, gamybos vietos ar vartotojų prioritetų paskirties regione. Tačiau susirūpinimą gali kelti tai, kad skirtingos sudėties vienodu prekių ženklų pažymėtos prekės rinkai pateikiamos taip, kad gali suklaidinti vartotoją.

ES sukūrė visapusišką teisės aktų sistemą vartotojų teisėms apsaugoti. Veiksminga vartotojų apsauga yra itin svarbi efektyviai veikiančiai rinkai užtikrinti. Ši sistema apima vartotojų apsaugą nuo klaidinančios informacijos ir komercinės veiklos.

Klausimas dėl skirtingos tam tikrų produktų, ypač maisto produktų, kokybės¹ kelia vis didesnį susirūpinimą. 2017 m. kovo mėn. Europos Vadovų Taryba palankiai įvertino Komisijos veiksmus, kuriais siekiama toliau nagrinėti šį klausimą. Savo pranešime apie Sąjungos padėtį² Pirmininkas J.-C. Junckeris aiškiai pabrėžė, kad Sąjungoje, kur visi lygūs, negali būti antrarūšių vartotojų, ir nepriimtina, kad „vienose Europos šalyse žmonėms parduodami prastesnės kokybės maisto produktai nei kitose šalyse, nors pakuotės ir prekės ženklai vienodi“. Siekdama, kad piliečiai atgautų pasitikėjimą bendrąja rinka, Komisija imasi tolesnių veiksmų įvairiose srityse, o pirmiausia nusprendė sutelkti dėmesį į maisto produktų sritį.

Šie veiksmai apima dialogą su susijusiomis šalimis ir praktinius veiksmus, kad atsakingos institucijos galėtų imtis konkrečių priemonių. Po diskusijų 2017 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos susitikime Komisija šį klausimą iškėlė Veiksmingesnės maisto produktų tiekimo grandinės aukšto lygio forume, kad būtų pradėtas pramonės, vartotojų ir nacionalinių institucijų dialogas. Šis dialogas bus tęsiamas ateinančiais mėnesiais. Be to, Komisija pradėjo rengti konkrečias priemones, kuriomis siekiama užtikrinti patikimus ir palyginamus duomenis, visų pirma maisto produktų srityje. Jungtinis tyrimų centras rengia gaires dėl bendros tyrimų metodikos, taip žengdamas dar vieną žingsnį siekiant atlikti palyginamus ir patikimus tyrimus visoje ES. Tai būtina, siekiant įvertinti problemos mastą ir sukurti patikimų duomenų pagrindą, reikalingą norint imtis veiksmų.

Dar vienas žingsnis siekiant aiškumo ir skaidrumo – geresnis informavimas apie tikslų produkto turinį. Maisto produktų srityje Komisija diskutuoja su įmonėmis, visų pirma maisto gamintojais ir mažmenininkais, dėl būdų, kaip užtikrinti visišką skaidrumą dėl produkto sudėties (šalia dabartinių teisinių prievolių). Viena iš svarstomų galimybių – gamintojų

¹ T. y. bendrojoje rinkoje parduodamos prekės, kurių prekių ženklas vienodas, bet jų turinys, sudėtis ar kokybė atskirose ES valstybėse narėse skiriasi.

² http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_en.htm.

elgesio kodeksas, kuriame būtų nustatyti standartai, siekiant užkirsti kelią dvejetainės kokybės problemoms. Galiausiai, Komisija drauge su nacionalinėmis vartotojų apsaugos ir už maisto produktus atsakingomis institucijomis stebi atitinkamų ES teisės aktų įgyvendinimą.

Šiuo pranešimu prisidedama prie šios bendros strategijos ir siekiama supaprastinti praktinį esamų teisės aktų taikymą. Sprendžiant dvejetainės kokybės problemą svarbūs keli ES teisės aktai. Maisto produktai, kuriems šiame pranešime skiriama daugiausia dėmesio, reglamentuojami, be kita ko, šiais teisės aktais:

- Bendruoju maistui skirtų teisės aktų reglamentu³, kuriuo siekiama užtikrinti, kad į ES rinką patektų tik saugūs maisto produktai ir kad vartotojai būtų tiksliai informuojami ir neklaidinami apie prekybai pateiktą maisto produktų sudėtį ir savybes;
- Informacijos apie maistą teikimo vartotojams reglamentu⁴, kuriuo nustatytos bendrosios ženklinimo taisyklės ir reikalavimai, įskaitant privalomą viso sudedamųjų dalių sąrašo pateikimą, kad vartotojai būtų visapusiškai informuoti apie maisto produktų sudėtį⁵;
- Nesąžiningos komercinės veiklos direktyva⁶, kuria užtikrinama, kad vartotojai nebūtų klaidinami ar veikiami agresyvios rinkodaros ir kad visi ES prekybininkų teiginiai būtų aiškūs, tikslūs ir pagrįsti. Ja siekiama sudaryti sąlygas vartotojams pasirinkti informuotai ir pamatuotai. Ši horizontalioji direktyva taikoma įvairiai komercinei veiklai, kuri taip pat reglamentuojama kitais bendro pobūdžio ar konkrečioms sektoriams – pvz., maisto produktų, žaislų, kosmetikos, ploviklių ir pan. – skirtais ES teisės aktais, tačiau tik tais aspektais, kurie neįtraukti į sektorių teisės akus.

Valstybių narių, visų pirma nacionalinių vartotojų ir už maisto produktus atsakingų institucijų, užduotis yra užtikrinti, kad ES vartotojų *acquis* ir Europos saugos ir maisto ženklinimo teisės aktų būtų laikomasi nacionaliniu lygmeniu. Vis dėlto Komisija yra išpareigojusi padėti nacionalinėms institucijoms teikdama reikiamą paramą ir gaires. Šiame pranešime paaiškinama atitinkamų teisės aktų sistema, siekiant suteikti nacionalinėms institucijoms priemones ir rodiklius, kad būtų galima užtikrinti tinkamą vykdymą. Tai turėtų būti vertinama kaip pirmas Komisijos žingsnis imantis veiksmų, skirtų padėti nacionalinėms vykdymo užtikrinimo institucijoms, siekiančioms, kad nesąžininga veikla liautušė. Dokumentas gali būti atnaujintas atsižvelgiant į naujus duomenis, pagrįstus bendra tyrimų metodika, ir įtraukiant kitus, ne maisto produktus.

1. Sąžiningo informavimo reikalavimai pagal Reglamentą (ES) Nr. 1169/2011 dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams

Kadangi maisto produktus reglamentuojančiais įstatymais siekiama išvengti vartotojus klaidinančios veiklos, remiantis Reglamento (EB) Nr. 178/2002 8 straipsnyje nustatytu reikalavimu dėl bendrųjų principų ir maisto produktus reglamentuojančių įstatymų

³ Reglamentas (EB) Nr. 178/2002, nustatantis maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiantis Europos maisto saugos tarnybą ir nustatantis su maisto saugos klausimais susijusias procedūras, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32002R0178&qid=1505729109826&from=EN>.

⁴ Reglamentas (ES) Nr. 1169/2011 dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011R1169&qid=1505729320262&from=EN>.

⁵ Kai kuriems produktams, pvz., šokoladui, vaisių sultims ir uogienėms, pagal suderintus ES ar nacionalinius teisės aktus taikomi konkretūs sudėties reikalavimai arba kokybės sistemos.

⁶ Direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32005L0029&qid=1505729528973&from=EN>.

reikalavimų, Reglamentu (ES) Nr. 1169/2011 dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams (toliau – Informacijos apie maistą reglamentu) nustatoma visapusiška teisinė sistema, kuria siekiama užtikrinti ne tik aukštą vartotojų sveikatos apsaugos lygį ir jų socialinius bei ekonominius interesus, bet ir laisvą saugių ir sveikų maisto produktų judėjimą ES bendrojoje rinkoje.

Šiuo tikslu Informacijos apie maistą reglamentu nustatomas bendras principas, kad informacija apie maistą neturi klaidinti, visų pirma:

- dėl maisto produkto savybių, įskaitant, visų pirma, informaciją apie jo pobūdį, tapatumą, savybes, sudėtį, kiekį, tinkamumo vartoti terminą, kilmės šalį ar kilmės vietą, gamybos ar ruošimo būdą ir
- naudojantis išvaizda, aprašomąja arba vaizdine medžiaga nedaryti užuominos, kad maisto produkto sudėtyje yra tam tikras maisto produktas arba sudedamoji dalis, nors iš tikrųjų tame maisto produkte natūraliai esantis komponentas arba įprastai naudojama sudedamoji dalis yra pakeisti kitu komponentu ar kita sudedamąja dalimi.

Tuo reglamentu taip pat nustatytas privalomosios informacijos, kuri iš esmės turėtų būti teikiama su visais maisto produktais, sąrašas: visų pirma, maisto produkto pavadinimas, sudedamųjų dalių sąrašas, tam tikrų sudedamųjų dalių ar jų kategorijų kiekis, informacija apie alergenus, maistingumo deklaracija ir t. t. Informacija apie maisto produktus turi būti aiški, tiksli ir vartotojui lengvai suprantama. Šiuo tikslu reglamente nustatyti konkretūs privalomos informacijos pateikimo reikalavimai, be kita ko, mažiausias šrifto dydis.

Komisijos tarnybos glaudžiai bendradarbiavo su valstybių narių kompetentingomis institucijomis, kad padėtų suprasti ir taikyti Informacijos apie maistą reglamento taisykles, o šiuo metu tobulina pranešimą, kurį netrukus priims Komisija. 2017 m. liepos 13 d. Komisijos pranešime C(2017) 4864 *final* pateiktos konkrečios gairės dėl informacijos apie alergijas arba netoleravimą sukeliančias medžiagas arba produktus.

Todėl pirmas vykdymo užtikrinimo institucijų žingsnis tiriant, ar maisto produktų pardavimas atitinka reikalavimus, yra patikrinti, ar laikomasi Informacijos apie maistą reglamento.

2. Informacijos apie produktų savybes teikimas pagal Direktyvą 2005/29/EB dėl nesąžiningos komercinės veiklos (NKVD)

Saveika su maisto produktus reglamentuojančiais įstatymais, visų pirma su Informacijos apie maistą reglamentu: *lex specialis* principas ir jo poveikis vykdymo užtikrinimui

Atsižvelgiant į NKVD 3 straipsnio 4 dalyje įtvirtintą *lex specialis* principą, jeigu NKVD nuostatos prieštarauja kitoms ES teisės aktų nuostatomis, reglamentuojančioms konkrečius nesąžiningos komercinės veiklos aspektus, arba su jomis sutampa, ES teisės aktų nuostatos turi viršenybę ir taikomos tiems konkrečiams aspektams⁷. Vis dėlto NKVD ir toliau bus taikoma vertinant kitus galimus komercinės veiklos aspektus, kurie nėra reglamentuoti konkrečiam sektoriui skirtomis nuostatomis. Todėl paprastai NKVD gali būti papildomai taikoma kartu su konkrečiam sektoriui skirtomis ES taisyklėmis. Kadangi NKVD 11 straipsniu visos valstybės narės įpareigojamos užtikrinti pakankamus ir veiksmingus būdus kovoti su nesąžininga komercine veikla, tose valstybėse narėse, kuriose už NKVD ir atitinkamų konkrečių sektorių teisės aktų laikymosi užtikrinimą atsakingos skirtingos

⁷ Kiti sektoriniai teisės aktai, pavyzdžiui, žr. Reglamentas (ES) Nr. 1379/2013 dėl bendro žvejybos ir akvakultūros produktų rinkų organizavimo IV skyrių, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R1379&qid=1505729620419&from=EN>.

institucijos, jos turi glaudžiai bendradarbiauti siekdamos užtikrinti, kad jų tyrimų dėl to paties prekybininko ir (arba) komercinės veiklos rezultatai būtų nuoseklūs⁸.

Taip pat svarbu pabrėžti, kad informacija, kurią pagal konkrečių sektorių ES teisės aktus reikia pateikti komerciniuose pranešimuose, įskaitant reklamą ir rinkodarą, NKVD laikoma esmine⁹. Esminė informacija – tai pagrindinė informacija, kurią verslo subjektai turi pateikti vartotojams, kad šie galėtų priimti informacija pagrįstus sprendimus dėl sandorio¹⁰. Esminės informacijos nepateikimas gali būti laikomas klaidinančia komercine veikla, jeigu galima laikyti, kad dėl informacijos neatskleidimo vidutinis vartotojas gali būti paskatintas priimti tokį sprendimą dėl sandorio, kurio jis kitomis aplinkybėmis nebūtų priėmęs.

Pavyzdžiui, Informacijos apie maistą reglamentu reikalaujama, kad verslo subjektai teiktų konkrečią informaciją apie produktus, kaip antai tam tikrų sudedamųjų dalių arba tam tikrų kategorijų sudedamųjų dalių kiekį. Pagal NKVD 7 straipsnio 5 dalį tai yra esminė informacija. Tokios informacijos neatskleidimas galėtų būti, įvertinus kiekvieną atvejį atskirai, laikomas klaidinančiu, jei dėl to gali būti padarytas poveikis vidutinio vartotojo sprendimams dėl sandorio.

NKVD taikymas verslo praktikai

Taigi NKVD veikia kaip apsaugos priemonė, kuria užtikrinamas aukštas bendras vartotojų apsaugos lygis visuose sektoriuose, papildant kitus ES teisės aktus ir užpildant jų spragas. NKVD draudžiama bet kokia komercinė veikla, jeigu ji apima apgaulingą informaciją arba jei ji koku nors būdu klaidina arba gali klaidinti vidutinį vartotoją, nors informacija ir yra faktiškai tiksli, kiek tai susiję su pagrindinėmis produkto savybėmis, ir jeigu bet kuriuo atveju vartotojas paskatinamas arba gali būti paskatintas priimti tokį sprendimą dėl sandorio, kurio jis kitomis aplinkybėmis nebūtų priėmęs.

Vertinant, ar komercine veikla pažeidžiama NKVD, kiekvieną atvejį reikia vertinti atskirai.

To paties prekių ženklo, taip pat supakuotų skirtingos sudėties ir jutiminių savybių prekių pardavimas gali neatitikti NKVD, jeigu, įvertinus kiekvieną atvejį atskirai, įrodoma, jog:

- vartotojai turi konkrečių teisėtų lūkesčių dėl produkto, palyginus su referenciniu produktu, o produktas šių lūkesčių reikšmingai neatitinka;
- prekybininkas neatskleidžia ar nepateikia vartotojams tinkamos informacijos ir jie negali suprasti, jog gali būti skirtumų, palyginus su jų lūkesčiais;
- tokia netinkama arba nepakankama informacija gali iškreipti vidutinio vartotojo ekonominę elgesį, pavyzdžiui, jis gali būti paskatintas pirkti produktą, kurio kitomis aplinkybėmis nebūtų pirkęs.

Šie kriterijai gali būti naudingi referenciniam produktui apibūdinti:

- i) produktas parduodamas taip pat supakuotas ir su tuo pačiu prekių ženklu keliose valstybėse narėse;
- ii) produktas daugumoje valstybių narių parduodamas tam tikros sudėties ir

⁸ Žr. visų pirma Direktyvos 2005/29/EB dėl nesąžiningos komercinės veiklos įgyvendinimo / taikymo gairių 17 p. (galima rasti čia: http://ec.europa.eu/consumers/consumer_rights/unfair-trade/unfair-practices/index_en.htm).

⁹ NKVD 7 straipsnio 5 dalis ir Direktyvos 2005/29/EB dėl nesąžiningos komercinės veiklos įgyvendinimo / taikymo gairių 17–19 p.

¹⁰ NKVD 7 straipsnio 1 ir 2 dalys ir Direktyvos 2005/29/EB dėl nesąžiningos komercinės veiklos įgyvendinimo / taikymo gairių 69 p.

iii) vartotojo suvokiamos pagrindinės produkto savybės atitinka tokią produkto sudėtį, kokia reklamuojama daugumoje valstybių narių.

Jungtinio tyrimų centro šiuo metu rengiamame dokumente bus pateikta daugiau rodiklių, kad būtų galima atlikti kokybiškesnius palyginamus maisto produktų tyrimus.

Toks kiekvieno atskiro atvejo vertinimas pirmiausia gali būti naudingas tam, kad toliau būtų galima tirti:

- pagrindines produkto savybes, į kurias vidutinis vartotojas yra linkęs atsižvelgti priimdamas sprendimus dėl pirkimo ir kurios daro poveikį jo teigiamam arba neigiamam sprendimui dėl sandorio¹¹;
- ar informacija apie pagrindines konkretaus produkto savybes yra neatskleista arba neaiški;
- ar trūkstama arba neaiški informacija apie pagrindines savybes gali pakeisti vidutinio vartotojo sprendimą dėl sandorio.

Pagrindinės savybės, į kurias atsižvelgia vartotojai, pirkdami prekių ženklų produktus

Tam tikros perdirbtų maisto produktų kategorijos (pvz., kavos, šokolado, arbatos, gaiviųjų gėrimų ir pan.) bendroje pasiūloje pateikiamas vienas ar keli prekių ženklų produktai daugumai vartotojų daro poveikį renkantis produktą. Vartotojo sprendimas dėl sandorio renkantis prekių ženklų produktą didžiaia dalimi pagrįstas tuo, kaip tą prekės ženklą vartotojas suvokia. Kalbant apie maisto produktus, tai yra subjektyvi nuomonė, kuri susiformuoja pagal kiekvieno vartotojo jutimines patirtis, jo mitybos prioritetus ir kitus veiksnius, pavyzdžiui, prekių ženklų reklamą ir sukurtą įvaizdį.

Vidutinis vartotojas gali nepirkti prekių ženklų produktų, jeigu jis turi priežasčių manyti, kad įsigytas produktas skiriasi nuo jo suvokimo, koks turėtų būti prekių ženklų produktas.

Įvertinti, ar komunikacijoje apie prekių ženklų produktus yra klaidinančių aspektų, sunku dėl to, kad suvokiamos atitinkamo produkto prekių ženklui priskiriamos savybės nėra išreiškiamos objektyviu aiškiu prekių ženklų formuotojų aprašymu. Jos vartotojui suponuojamos įvairiomis netiesioginės komunikacijos priemonėmis ir (arba) bendrais teiginiais apie prekę, esą ji atitinka savo prekių ženklą arba tai, dėl ko ji per ilgą laiką tapo sėkminga. Pavyzdžiui, dažnai ant maisto produktų pakuočių pateikiami tokie teiginiai kaip „originalus“, „unikalus“, „senovinis receptas“, „nesvarbu, kur keliauji – visur patirsi tą patį valgymo / gėrimo malonumą“.

Tyrimai apie lojalumą prekių ženkliams rodo, kad vartotojų sąmonėje prekių ženklai suvokiami kaip kontroliuojamos ir pastovios kokybės garantas. Būtent todėl vartotojai gali tikėtis, kad prekių ženklų produktai bus lygiavertės, jei ne vienodos kokybės¹², kad ir kada ar kur būtų pirkti, ir kad prekių ženklų turėtojai informuos juos, jei nuspręs pakeisti bet kokį svarbų savo produktų sudėties aspektą.

Taip pat reikėtų priminti, kad vartotojai bendrojoje rinkoje bendrai gerai supranta, kad tai yra rinka, kurioje jie gali pirkti, kurioje vyksta laisvas prekių judėjimas ir užtikrinamos vienodos galimybės gauti prekių, ir vartotojai *a priori* nesitiki, kad skirtingose šalyse parduodami to paties prekių ženklų produktai galėtų būti diferencijuojami.

¹¹ Šiuo tyrimu nustatoma, kuri informacija gali būti laikoma esmine, t. y. reikšminga vartotojams.

¹² Dėl tam tikrų kategorijų prekių ženklų produktų, pvz., kvėpalų, prabangos prekių, automobilių, žmonės tikisi lygiai tokių pačių produktų ir bijo įsigyti klastotę. Galima numanyti, kad panaši elgsena gali būti visų vartojimo prekių atžvilgiu.

Tačiau maisto ir gėrimų verslo subjektams „pastovi kokybė“ nebūtinai reiškia vienodus produktus skirtingose geografinėse vietovėse. Iš tiesų pritaikyti produktus prie vietos vartotojų prioritetų ir kitų sąlygų yra įprasta maisto tvarkymo subjektų praktika. Visų pirma, siekiant prisitaikyti prie mitybos įpročių, kurie skirtinguose regionuose gali labai skirtis, optimizuojami jutiminiai aspektai. Be to, gali būti objektyvių pradinių medžiagų skirtumų, nes dėl geografinės vietovės ir (arba) sezoniškumo (ar konkrečių vietinių reikalavimų) gali skirtis žaliavos, todėl tai gali paveikti produktų sudėtį ir (arba) skonį; šių dalykų gamintojams išvengti sunku. Be to, dėl technologijų pažangos ar maistinės sudėties keitimo politikos gali būti įdiegiami nauji receptai, o dėl techninių ar ekonominių priežasčių gali būti neįmanoma to vienu metu padaryti visose rinkose. Galiausiai maisto tvarkymo subjektai gali pritaikyti produktų sudėtį prie vietos paklausos kainų elastingumo.

Galima nesąžininga prekybos diferencijuotais maisto produktais bendrojoje rinkoje veikla

Nepakankamas informavimas apie skirtingose valstybėse narėse parduodamų to paties prekių ženklo produktų diferencijavimą gali padaryti poveikį vartotojams priimant sprendimus dėl sandorių.

Jei, patikrinus atitiktį ES maisto produktus reglamentuojantiems įstatymams, vykdymo užtikrinimo institucijos turi konkrečios informacijos, dėl kurios jos, išanalizavusios kiekvieną atvejį atskirai, prieina prie išvados, kad tam tikro maisto tvarkymo subjekto taikoma diferencijavimo veikla gali būti laikoma nesąžininga komercine veikla, jos gali apsvarstyti galimybę atlikti rinkos tyrimus, apimančius produkto palyginimus įvairiuose regionuose ir šalyse. Tokie tyrimai turėtų būti atliekami laikantis bendro tyrimų metodo, kurį Komisija šiuo metu rengia. Šio darbo rezultatai galbūt leis pateikti papildomų duomenų ir rekomendacijų šiuo klausimu.

Jei per tyrimus nustatoma, kad maisto produktai:

- atrodo vienodai;
- parduodami su tuo pačiu prekių ženklu;
- tačiau reikšmingai skiriasi savo sudėtimi ir (arba) jutiminėmis savybėmis,

vykdymo užtikrinimo institucijos turi kiekvienu konkrečiu atveju apsvarstyti, ar reikia atlikti papildomą tyrimą siekiant įvertinti, ar atitinkami produktai buvo parduodami laikantis NKVD, įskaitant reikalavimą, vadovaujantis jos 5 straipsnio 2 dalimi, veikti laikantis profesinio atidumo¹³. Atskirai vertinant kiekvieną tokį atvejį reikia atsižvelgti į produkto diferencijavimo priežastis ir toliau nurodytus aspektus, pagrįstus konkrečiais kiekvieno atskiro atvejo faktais ir aplinkybėmis, kad būtų nustatyta, ar tai gali paveikti vartotojo elgseną:

- produkto pateikimą ar jo reklamą, kurie paskatintų vartotojus manyti, kad produktas yra vienodas visoje bendrojoje rinkoje – pavyzdžiui, pabrėžiant jo unikalumą, pradinės gamybos kilmę, originalumą, tradicinį unikalų gamybos būdą ar receptą, atitiktį seniai konkrečioje vietoje sukurtam receptui ir pan.;

¹³ profesinis atidumas – tam tikrų įgūdžių ir rūpestingumo standartas, kurio pagrįstai galima tikėtis iš maisto tvarkymo subjekto vartotojų atžvilgiu ir kuris atitinka sąžiningą praktiką rinkoje ir / arba bendrą sąžiningumo principą maisto tvarkymo subjekto veiklos srityje. Tai taip pat apima verslo subjekto atskleistą kokybės ir kontrolės kriterijų, kaip antai kokybės ir kitokio sertifikavimo, laikymąsi.

Tai apima principus, jau įtvirtintus valstybių narių teisės aktuose prieš priimant NKVD, pavyzdžiui, sąžiningos komercinės veiklos, sąžiningumo ir gerosios rinkos praktikos principus. Šiais principais pabrėžiamos konkrečioje verslo veiklos srityje taikomos normatyvinės reikšmės. Tokios norminės reikšmės turėtų apimti konkretiems sektoriams taikomų teisės aktų ir gairių, kaip apibūdinta 1 dalyje, laikymąsi.

- įvairių produkto versijų pardavimo strategijas, kurios gali klaidinti vartotojus. Pavyzdžiui, verslo subjektas, bendrojoje rinkoje platinantis skirtingų kokybės kategorijų produktus, laikosi tokios platinimo strategijos, kad tam tikruose regionuose ir (arba) šalyse parduoda tik prastesnės kategorijos produktus, tačiau nepateikia pakankamai informacijos, kad vartotojai galėtų suprasti, kokios kategorijos produktai pateikiami vietos rinkoje;
- vartotojų neinformavimą ar nepakankamą informavimą (bet kokiomis viešosios komunikacijos priemonėmis) apie tai, kad produktų sudėties aspektai, palyginus su praeitimi, reikšmingai pasikeitė (pvz., dėl naujo recepto), kartu apsvarstant pačius sudėties pokyčius atsižvelgiant į valstybių narių maistinės sudėties keitimo politiką, kaip numatyta pagal reikalavimą dėl profesinio atidumo.

Įvertinimas, kas yra reikšmingas skirtumas, gali kisti remiantis kiekvieno atvejo faktais ir aplinkybėmis; reikšmingu pagrindinių produkto savybių skirtumu bendrai galima įvardyti tai: i) viena ar daugiau produkto pagrindinių sudedamųjų dalių iš esmės skiriasi, palyginus su referenciniu produktu; ii) šis skirtumas gali paveikti ekonominį vidutinio vartotojo, kuris būtų priėmęs kitokį sprendimą dėl pirkimo, jei būtų žinojęs, kad tokio skirtumo esama, elgesį.

Praktiniai aspektai

Atliekant šiuos tyrimus, už NKVD ir maisto produktus reglamentuojančius įstatymus atsakingos institucijos turėtų glaudžiai bendradarbiauti siekdamos užtikrinti, kad jų tyrimų dėl to paties prekybininko ir (arba) komercinės veiklos rezultatai būtų nuoseklūs. Visų pirma:

- turi būti atliktas kiekvieno maisto produkto preliminarus patikrinimas dėl atitikties visiems Informacijos apie maistą reglamentu nustatytiems reikalavimams;
- jei maisto produktams taikomi sudėties standartai, taip pat reikia patikrinti, ar jie atitinka taikytinų reglamentų teisinius reikalavimus¹⁴;
- jei bet kokia informacija, kurios reikalaujama pagal abu minėtus reglamentus, nenurodoma arba nurodoma klaidinančiai, institucijos turėtų imtis būtinų vykdymo užtikrinimo priemonių;
- tyrimas dėl kitos galbūt nesąžiningos komercinės veiklos gali būti atliekamas pagal NKVD.

Tarpvalstybinis bendradarbiavimas

Kadangi šis klausimas susijęs su verslo subjektų veikla visoje bendrojoje rinkoje ir yra tarpvalstybinio pobūdžio, kompetentingos institucijos turėtų stengtis atlikti minėtą tyrimą, jei reikia, koordinuotai, vadovaudamosi Reglamentu Nr. 2004/2006¹⁵ dėl bendradarbiavimo vartotojų apsaugos srityje (toliau – BVAS). BVAS reglamentu nustatytos aiškios

¹⁴ Pavyzdžiui, vienas iš tokių atvejų – konservuoti tunai, kurių sudėties standartas nustatytas Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 1536/92, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:31992R1536&qid=1505730175694&from=EN>. Pagamintoms ir (arba) konservuotoms sardinėms taip pat taikomas standartas, nustatytas Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2136/89, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:31989R2136&qid=1505730239344&from=EN>.

¹⁵ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 dėl nacionalinių institucijų, atsakingų už vartotojų apsaugos teisės aktų vykdymą, bendradarbiavimo („Reglamentas dėl bendradarbiavimo vartotojų apsaugos srityje“), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004R2006&qid=1505730345078&from=EN>.

kompetentingų institucijų savitarpio pagalbos pareigos siekiant užtikrinti, kad valstybės narės, kurioje yra įsisteigęs prekybininkas, institucijos imtųsi būtinų priemonių, kad kitų Sąjungos jurisdikcijų vartotojų atžvilgiu daromi pažeidimai būtų nutraukti. Reglamentu taip pat nustatyta visos ES institucijų pareiga pranešti viena kitai apie galimus pažeidimus ir keistis informacija apie juos. Jei klaidinanti informacija susijusi su maisto produktų savybėmis, šalies, kurios vartotojai gali nukentėti, už BVAS atsakingos institucijos turi visapusiškai pasinaudoti BVAS reglamentu suteikiamomis priemonėmis ir kreiptis pagalbos į šalies, kuriose įsikūręs prekybininkas, atitinkamą instituciją (-as). Šiuo atžvilgiu nauju BVAS reglamentu, kuris ES bus pradėtas taikyti 2019 m. pabaigoje, sustiprinamas bendradarbiavimas ir dabartinės sistemos priežiūros mechanizmas – tuomet keistis informacija ir pranešti apie pažeidimus visoje ES bus galima greičiau ir veiksmingiau. Komisija gali padėti atlikti šį darbą, taip pat gali būti skirta lėšų pagal Vartotojų programą.

Galimai nesąžiningos komercinės veiklos, susijusios su prekių ženklų maisto produktais, vertinimo struktūrinė schema

